

Årsberetning 2008

Byggevareindustriens Forening

BYGGEVARE

INDUSTRIEN

BRANSJEN OG MARKEDET

Det gode markedet for byggevarer holdt seg generelt på et høyt nivå frem til oktober 2008, hvor salget begynte å vise klare tegn til nedgang. Noe som var ventet etter kraftig nedgang i igangsettingen av nye boliger og begynnende nedgang for andre typer bygg.

Byggevareindustriens Forenings løpende statistikk viser på årsbasis en salgsnedgang innenlands på 3 %.

Importen økte med 8 % til 27 milliarder NOK mens eksporten sank med 2 % til 9,4 milliarder NOK. 34 % av importen kommer fra Sverige. 61% av importen kommer fra våre nærmeste naboland: Sverige, Danmark, Tyskland og Finland og 9 % fra de baltiske landene og Polen.

Statistisk Sentralbyrås (SSB) tall for boligigangsetting viser at det ble igangsatt bygging av 25. 824 boliger i 2008 mot 32.520 i 2007 – en nedgang på 20 % fra året før. Bruksarealet sank med 17 %.

Som følge av sviktende salg av nye boliger antydes det imidlertid at den reelle igangsettingen av boliger i 2008 (spade i bakken) i virkeligheten havnet ned mot 20.000 boliger. Dette innebærer at registrerte og klarerte boligprosjekter ble utsatt eller kansellert som følge av svakt salg.

I forhold til registrerte igangsatte boliger var 39 % boligblokker, mens eneboliger utgjorde 33 %. Utsettelse av byggeklare boligprosjekter som nevnt ovenfor, rammet i særlig grad blokkprosjekter, slik at den reelle andel blokkleiligheter er lavere enn de offisielle tall.

For andre bygg enn boliger endte igangsettingen på vel 5,6 mill. m² (inkl. landbruk mv.) en nedgang på 7 % fra året før.

Beregninger viser at rehabiliterings- og ombyggingsmarkedet har holdt seg på et stabilt nivå. Det samme gjelder anleggsinvesteringene.

Inngangen til 2009 preges av stor usikkerhet, sterkt påvirket av den globale økonomiske nedturen. Det er forventninger til regjeringens tiltakspakker overfor banker og bygge- og anleggsnæringen skal stimulere aktiviteten. I praksis må vi imidlertid påregne at det tar tid å få klarert og igangsatt prosjektaktivitet som monner.

Byggevaresalget de første par måneder av 2009 viser markert nedgang. Noe som indikerer at 2009 og delvis 2010 blir en krevende periode for byggenæringen og byggevarerbransjen.

MEDLEMSFORHOLD

Foreningens medlemstall er økt med to bedrifter og er ved utgangen av 2008, 96 regnet som selskaper. Medlemmene hadde en omsetning på ca. 19 mrd. kroner og vel 7000 ansatte.

STYRE OG KOMITEER

Adm.dir. Jan Halstensen	maxit AS (styreformann)
Adm.dir. Axel Baumann	Contiga AS (viseformann)

Styremedlemmer:

Adm.dir. Øystein Akselsen	Jackon AS
Adm.dir. Arne Haldorsen	Ølen Betong AS
Adm.dir. Per Jåtog	Byggma ASA
Adm.dir. Lars Næss	Icopal a.s.
Adm.dir. Bengt Rasin	Alloc AS

Styret har i perioden avholdt 3 styremøter.

Foreningens valgkomité er:

Sigurd Natvig, Glava AS (formann)
Bjarne Fluto, Forestia AS
Johan Wigestrånd, Østraadt Rør AS

Representasjon i andre fora

Styret i Kontrollrådet for betongprodukter:	Arne Haldorsen, Styreleder
Styret i Plastretur AS:	Arne Skjelle
Styret i SINTEF Brannlab:	Arne Skjelle
Standard Norges Miljøkomite:	Arne Skjelle, leder
Styringsgruppen PRODOK:	Arne Skjelle
SFTs Råd for Produktregisteret:	Arne Skjelle
Styringsgruppn for Building SMARTE	Bjørn Mørck og Arne Skjelle

Statens Bygningstekniske Etats Produktdokumentasjonsforum:	Arne Skjelle og Per Ødegård
Standard Norges Komite relatert til Bygningsdirektivet:	Per Ødegård

TILKNYTNING TIL BYGGENÆRINGENS LANDSFORENING (BNL)

Generelt

Byggevareindustriens Forening, heretter kalt Byggevareindustrien er en av 16 bransjeforeninger tilknyttet BNL.

Foreningene representerer samlet 4100 medlemsbedrifter og vel 70.000 ansatte med en omsetning på 100 milliarder kroner.

BNLs hovedoppgaver er ansvar for arbeidsgiverspørsmål og forhandlinger, fellesoppgaver innenfor rammebetingelser og næringspolitikk samt overordnede spørsmål innenfor kompetanse- og rekruttering.

For øvrig ivaretar den enkelte bransjeforening egne bransjespesifikke oppgaver. BNL hadde ved årsskiftet 17 ansatte inklusive 4 jurister i arbeidsgiverpolitisk avdeling.

BNLs Mål og Strategi

Etter en prosess høsten 2007 vedtok BNLs styre i 2008, en revidert strategi for perioden 2008-2010. Planen viderefører BNLs hovedmål som er:

”Byggenæringen skal være en lønnsom og respektert næring”

Dette skal BNL oppnå ved å:

- Stå for troverdighet og langsiktighet
- Arbeide for at bedriftene har høy etisk standard og er kvalitetsbevisste
- Arbeide for at næringen får gode og forutsigbare rammebetingelser.

Landsforeningens prioriterte arbeidsområder er:

- *Næringspolitikk*
- *Arbeidsgiverpolitikk*
- *Miljø- og Energipolitikk*
- *Kompetansepolitikk*

I perioden 2008-2010 prioriterer BNL spesielt følgende saker:

- *Gi BNL-bedriftene og næringen et omdømmeløft, ved å satse på etikk, kvalitet, kompetanse og HMS*
- *Arbeide for gode og forutsigbare rammebetingelser og for å opprettholde et mest mulig stabilt aktivitetsnivå*
- *Være pådrivere for miljø- og klimatilpasset bygging og økt satsing på innovasjon*
- *Bidra til at bedriftene i næringen får en konkurransedyktig lønnsutvikling*
- *Få myndighetene til å satse mer på offentlig vedlikehold*
- *Arbeide for økt rekruttering og kompetanseutvikling i bedriftene*

Styret i Byggevareindustrien er opptatt av tydeligere roller og arbeidsdeling mellom NHO, BNL og bransjenivå (Byggevareindustrien). I tråd med dette er det Byggevareindustriens syn at BNLs viktigste oppgave er, utover det arbeidsgiverpolitiske, å sikre stabile og forutsigbare rammebetingelser over tid. Noe som innebærer sterkere fokus, mer langsiktighet og ikke så stor spredning mht. oppgaver man engasjerer seg i.

BNL Utvalg

BNL har etablert fire utvalg sammensatt av tillitsvalgte fra ulike bransjeområder.

Utvalg for næringspolitikk , energi og miljø

Jan Halstensen, leder (Byggevareindustrien)

Peder B. Backe, (EBA)

Hilde Reine, (EBA)

Jon Karlsen, (Byggevareindustrien)

Trond Kalstad, (Treindustrien)

Anders Stenberg, (NML)

Arne Sporaland, (Boligprodusentene)

Espen Madsen, (Foreningen Næringseiendom)

Utvalg for arbeidsgiverpolitikk

Sven Christian Ulvatne, leder (EBA)

Ole Paulsen, (KIS)

Eskil Ørdal, (Byggmesterforbundet)

Erik W. Thomassen, (Byggevareindustrien)

Tom Syversen, (EBA)

Lars Borsheim, (Boligprodusentene)

Trond Opheim, (VBL)

Birger Grevstad, (NRL)

Tore Rasmussen, (NTL)

Utvalg for omdømme

Lars Næss, *leder* (Byggevareindustrien)

Birger Førre, (NTL)

Kjetil Eriksen, (Byggmesterforbundet)

Arvid Ekle, (NAML)

Franke Onsrud, (VBL)

Kyrre Olaf Johansen, (EBA)

Steinar Ellingsen, (KIS)

Tore Holthe, (NVEF)

Finn Hjulstad, (Boligprodusentene)

Stein Dahle, (NRL)

Utvalg for Kompetansepolitikk

Arne Widvei, (EBA)

Ole Andreas Klaveness, (MLF)

Per Erik Jevne, (Byggskolen/Treindustrien)

Stein Ove Bjelland, (NRL)

Birger Førre, (NTL)

Christian Weltz, (Byggmesterforbundet)

I tillegg har BNL opprettet et **Energi- og Miljøpolitisk Utvalg** med deltagere fra bransjeforeningenes administrasjon. Arne Skjelle deltar for Byggevareindustrien.

BNLs Styre

Lars Næss, Icopal AS har representert Byggevareindustrien med Jan Halstensen, maxit AS som vararepresentant.

Forhandlingsutvalg – Byggeindustriens Overenskomst

Erik W. Thomassen, Forestia AS har representert foreningen i forhandlingsutvalget for Byggeindustriens Overenskomst.

BNL-Saker

Noen hovedsaker for BNL i 2008:

Arbeidsgiverpolitikk

Lønnsoppgjøret i 2008 var et samordnet hovedoppgjør mellom LO og NHO. Ny AFP-ordning var hovedsaken og med regjeringens bistand ble det enighet om en ny tariffestet AFP-ordning fra 2010. BNL fikk ikke gjennomslag for sitt ønske om at AFP skulle gjelde hele arbeidslivet. Det generelle tillegget ble 2,00 kr/time fra 1. april samt en del satsendringer i overenskomstene. Inkluderes det som ble gitt i lokale forhandlinger viser tallene en samlet årslønnsvekst på 6,3 % innenfor Byggeindustriens Overenskomst.

Aktiviteter innen Inkluderende arbeidsliv og HMS

Arbeidet med IA og HMS er gjennomført i samarbeid med bransjeforeningene i BNL. Bransjene og BNL har i direkte kontakt med bedriftene redegjort for nødvendigheten av å bli IA-bedrift. Særlig for de mindre bedriftene er det en terskel å ta kontakt med NAV. Dette kan skyldes omorganiseringen av NAV. Noen bedrifter opplever imidlertid NAV som en positiv støttespiller.

Nasjonal handlingsplan for byggavfall og anleggsavfall

I arbeidet med å gjennomføre Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall (NHP) er det utviklet kurs i avfallshåndtering og miljøsanering. Kursene er spesielt aktuelle ettersom vi fra 01.01.2008 fikk ny forskrift om byggavfall. Byggenæringen har samarbeidet med SFT i dette arbeidet, og kjørt utvalgte moduler for kommunale saksbehandlere og næringsliv i alle fylker.

Næringen har satt seg som mål at 80 % av avfallet skal gjenvinnes innen 2012, og ikke minst skal alt farlig avfall tas forsvarlig hånd om. Det nye regelverket om avfallsplaner i byggesaker ble innført i hele landet fra 1. januar 2008. Dette er et regelverk som BNL og resten av NHP-nettverket i mange år har arbeidet for å få på plass. Du finner NHP på: www.byggmiljo.no

Lavenergiprogrammet for bygg og anlegg

I september 2007 inngikk BNL en avtale om å etablere Lavenergiprogrammet for bygg og anlegg i samarbeid med Arkitektbedriftene, Statsbygg, Enova, NVE, Husbanken og Statens bygningsstekniske etat (BE). Programmet skal arbeide for energieffektivisering og omlegging til mer miljøvennlig energibruk i bygg og anlegg. Målet er å ha en helhetlig tilnærming til problemstillingen slik at man sikrer god kvalitet og bærekraftig bygging.

Programmet skal arbeide både med kompetanseheving og utvikling i byggenæringen innen energi og klima. Styret kom våren 2008 i gang med sitt arbeid og en programleder ble ansatt i BNL høsten 2008. BNL har styreleder og Enova nestleder.

Byggenæringens Omdømme

I BNL s representantskapsmøte i september 2008 ble det presentert forslag til et stort omdømmeprojekt betegnet "Omdømmeløftet". Opplegget baseres på at et "Omdømmehus" skal bygges via aktiviteter innenfor etikk, kvalitet, kompetanse og HMS. Omdømmeutvalget bearbeider nå forslaget med sikte på endelig vedtak.

Krav om ID-kort på byggeplasser

1. januar 2008 ble ID-kort i byggenæringen innført, med siste frist for anskaffelse 1. juli 2008. ID-kortet har kommet på initiativ fra BNL og Seriositetsforum i byggenæringen og er et tiltak som har til hensikt å skape ryddigere forhold i næringen.

Det er arbeidsgivers ansvar at alle ansatte på byggeplassen har ID-kort. Kortene skal inneholde navn, fødselsdato, foto, arbeidsgiver etc. Krav om ID-kort gjelder bare byggeplassansatte og ikke industrien.

StartBANK

StartBANK er en informasjonsbase som skal gjøre det enklere å velge seriøse aktører i byggeprosjekter. I utgangspunktet retter StartBANK seg mot entreprenører og underentreprenører og ikke byggevareindustrien. Det registreres imidlertid at enkelte større entreprenører krever at produsenter/leverandører også skal registrere seg i StartBANK.

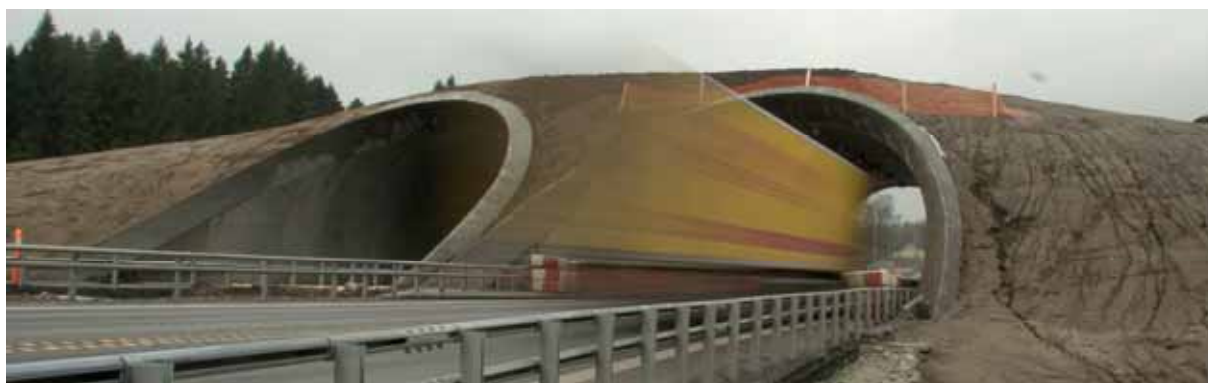
For å begrense antallet registre og databaser hvor industrien må legge ut bedrifts- og produktinformasjon, er avtalen innad i BNL at registrering er frivillig for leverandører/produsenter.

Permitteringsregler

Gjennom flere år er det argumentert for gunstigere permitteringsregler for bedriftene ved at arbeidsgiverperioden skulle reduseres fra 10 til 5 dager og at lengden en arbeidstaker kan være permittert skulle utvides fra 30 til 50 uker. Stortinget vedtok å endre permitteringsreglene i forbindelse med tiltakspakken. Arbeidsgiverperioden ble redusert fra 10 til 5 dager og tiden en arbeidstaker kan være permittert ble utvidet til 52 uker.

Økte bevilgninger til vei og jernbane

BNL har i den nåværende stortingsperioden hatt som mål å få Nasjonal Transportplan (NTP) fulgt opp gjennom årlige budsjettvedtak i stortinget. Det betyr i snitt bevilgningene til vei på om lag 15,2 mrd kroner og 5,8 mrd kroner årlig til jernbane. Samlet sett (statsbudsjett og tiltakspakke) økte bevilgninger til vei og jernbaneutbygging med 6,5 mrd kroner i 2009, sammenlignet med året før. For fireårsperioden er bevilgningene økt mer enn det som var foreslått i NTP for perioden.

Låneordninger til offentlige bygg

Etterslepet på vedlikehold av kommunale bygg er anslått til 142 milliarder kroner. BNL har arbeidet for økt satsning innen området rehabilitering og vedlikehold. I statsbudsjett for 2009 ble det vedtatt en rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg med en investeringsramme på 2 milliarder kroner. Målet er å bygge nye skoler og ruste opp eksisterende. I tiltakspakken ble inviteringsrammen økt med 3 milliarder kroner.

Ny Plan og Bygningslov (PBL)

Miljøverndepartementet la i mars 2008 frem forslag til ny plandel i PBL. På mange områder fikk BNL gjennomslag for standpunkt som vi hadde formulert i planlovutvalgets innstilling.

I april fremmet Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) bygningsdelen av PBL. Hovedtrekkene i kontrollregimet er i stor grad i tråd med BNLs høringsuttalelse om uavhengig kontroll med kvalitetssikringssystemene i bedriftene. Samtidig er det svært mange avklaringer som er overlatt til forskriftsarbeidet.

Loven forventes å bli vedtatt i Stortinget i løpet av 1. halvår 2009.

Byggemiljø – Byggenæringens Miljøsekretariat

Byggemiljø – byggenæringens miljøsekretariat er et 5-årig program opprettet i 2005 med formål å drive formidling om miljøvennlige løsninger for å styrke innsikt og praksis hos næring og myndigheter. Det er et gjensidig forpliktende samarbeid mellom statlige myndigheter og BAE-næringen. Det er næringens organisasjoner BNL, Arkitektbedriftene i Norge, RIF og Norsk Teknologi som har opprettet Byggemiljø i samarbeid med de beviligende myndigheter og Statsbygg. Sekretariatet er plassert i BNL.

Hovedhensikten er:

Å øke næringens miljøengasjement

Styrke myndighetskontakten i slike spørsmål

Via

Å samle, koordinere, initiere, formidle, informere og utvikle hjelpeverktøy. Herunder å forvalte "arven" av litteratur og materiale utarbeidet via Økobygg-programmet.

I ovenstående ligger som forutsetning at Byggemiljø ikke skal være et "politisk" talerør for næringens organisasjoner som står bak Byggemiljø.

I løpet av 2008 har det vært flere diskusjoner mellom partene i Byggemiljø med til dels store faglige uenigheter. Spesielt gjelder dette forslag til en rapport til Kommunal- og Regionaldepartementet med tittel "Forslag til kostnadseffektive tiltak for å redusere klimagassutslipp fra byggsektoren". Rapporten hadde etter vårt syn en uprioritert lang meny av mulige tiltak og uten helhetsspektiv. I sammen med BNL ønsket vi ikke at rapporten ble sendt før den var faglig bearbeidet og prioritert. Resultatet er at BNL/Byggemiljø vil arbeide videre med reduksjon av klimagassutslipp med konsentrasjon om bransjenøytral kunnskapsoppbygging, standardiserte regnemetoder og faktakunnskap.

Tiltakspakker

I samarbeid med bransjene ble det mot slutten av 2008 nedlagt et betydelig arbeid med innspill til regjeringens tiltakspakker i forbindelse med nedgangstidene.

MEDLEMSMØTER I BYGGEVAREINDUSTRIEN

Byggevareindustriens årsmøtet ble avholdt 17. april på Holmenkollen Rica Park Hotell i Oslo i tilknytning til Byggevaredagen 2008 – en fagdag for Byggevarebransjen, som arrangeres i samarbeide med Trelast- og Byggevarehandelens Fellesorganisasjon (TBF).

Selve Byggevaredagen trakk 110 deltagere. Gjennomgangstemaene var logistikk, etikk, klimautfordringen og utviklingen innen byggevarehandelen. Foreningen fikk svært positive tilbakemeldinger fra arrangementet.

9-12. oktober arrangerte Foreningen en vellykket studiereise til Istanbul med 66 deltagere. Professor Thomas Thiis-Evensen, Arkitektthøgskolen i Oslo deltok som faglig reiseleder.

Foreningens årlige høstmøte ble avholdt i Oslo 20. november med vel 40 deltagere.

Espen Bogen, tidligere ansatt hos leverandører til dagligvarehandelen, holdt et tankevekkende foredrag med tittel "Rik på lavpris". Dermed kåserte en av norsk byggevareindustriens nestorer, Sigurd Natvig, tidligere adm. dir i Glava, med tilbakeblikk på sine nesten 50 år som aktiv i byggevarebransjen.

NORSK BYGGTJENESTE AS

Byggevareindustrien har en eierandel i Norsk Byggtjeneste på 50 %, mens det øvrige er fordelt med knapt 16 % på TBF og vel 34 % på BGF (Bygningsartikkel Grossistenes Forening).

Selskapets mål er å være den ledende aktør innen produkt- og kunnskapsformidling i byggenæringen.

Selskapet har to hovedforretningsområder, henholdsvis byggevarebasen NOBB og området Plan som omfatter utvikling og salg av bygglitteratur, regelverksprodukter og planverktøy. Norsk Byggtjeneste AS har 25 ansatte.

Selskapet kom ut med et resultat før skatt på 4,8 mill. kroner for 2008 av en omsetning på knapt 42 mill. kroner. Selskapet har en sunn økonomi og er inne i en betydelig omstilling.

Det pågår en videreutvikling av NOBB-basen og brukerverktøy knyttet til denne. Blant annet for å effektivisere innlegging og vedlikehold av varedata via web-basert tilgang både for brukere og vareeiere. Vareeierapplikasjonen ble lansert i september 2008.

For Byggevareindustrien har dette høy prioritet. Målet med engasjementet i selskapet er å etablere NOBB som en felles og nøytral vareinformasjonsplattform åpen for aktører i hele byggenæringen.

Av nye produkter nevnes at Byggtjeneste har klar for lansering i april 2009 en ny plan- og regelverksløsning på web og Byggtjeneste Archive som er et stoffkartoteksystem. Via datterselskapet byg-e.net AS starter nå salg av ny EDI-løsning vinteren 2009. I samarbeide med elektrodatabasen EFO og VVS-databasen NRF, utvikles nå et konsept for en kommunikasjonsplattform som gjør det mulig for en bruker å gå inn i alle databasene via et felles brukergrensesnitt.

Byggevareindustrien er representert i selskapets styre med:

Jon Karlsen, Glava AS, Erik Withbro, Isola AS og Arne Skjelle med Lars Næss, Icopal AS som varamedlem. De øvrige representanter i styret er Carl Otto Løvenskiold (formann) (BGF), Harald Tyrdal (BGF) og Ingar Norum (TBF). I brukerforumet NDU – sitter Hans Bømark, Isola AS og Kristin Røed-Eriksen, maxit AS på vegne av Byggevareindustrien.

BYGG REIS DEG AS (BRD)

Byggevareindustrien eier 51 % av aksjene i BRD og BGF-fondet 49 %. Selskapet er "samordnet" med Norsk Byggtjeneste AS ved at man har samme ledelse og samarbeider om administrative funksjoner.

2008 var et mellomår uten messearrangement. Hovedaktiviteten har derfor dreid seg om planlegging av ByggReisDeg 2009, som avholdes 22-27 september. Årsresultat for Bygg Reis Deg AS endte som planlagt på minus 2,2 mill. kroner.

Byggevareindustrien er representert i selskapets styre med Jan Halstensen, maxit AS, Erik Withbro, Isola AS og Arne Skjelle. Lars Næss, Icopal AS er varamedlem. Harald Tyrdal (BGF) er styreformann.

CEPMC

Byggevareindustrien er medlem av den europeiske byggevareorganisasjonen CEPMC (Council of European Producers of Materials for Construction) og Arne Skjelle har vært foreningens representant i styret i 2008. CEPMC har sekretariat i Brussel.

CEPMC konsentrerer i hovedsak sin virksomhet mot det som skjer på EU-nivå med berøring til byggevareindustrien, dvs. oppfølging i forhold til EU-direktiver, miljøkrav, standardisering, forskning m.v. Organisasjonen har for tiden fire aktive arbeidsgrupper:

- Byggevaredirektivgruppen - som følger opp saker knyttet til EUs byggevaredirektiv, standardisering (CEN), produktmerking m.v.

Fra Byggevareindustriens side deltar Arne Skjelle i gruppen.

- Branngruppen - følger opp utviklingen av nye standarder, klassifisering og prøvemetoder på brannområdet. Snorre Semmingsen, A/S Rockwool deltar i gruppen.
- Miljøgruppen - temaer i arbeidsgruppen er systemer for miljødeklarasjon av byggevarer, "farlige stoffer", råstoffuttak, avfallsspørsmål, miljøavgifter, energi, klimaspørsmål, inn klima etc.
- Gruppe for Mineralske produkter – fokus på regulering av uttak av råstoff for mineralsk industri. Ingen norsk deltagelse.

CEPMC er en "lett" organisasjon med et lite sekretariat, men har etablert en sterk posisjon i EU-systemet.

Dette illustreres ved at 36 sektorbransjeorganisasjoner på europeisk nivå, nå har tilknyttet seg CEPMC fordi man opplever at CEPMC har fått en særlig posisjon både som døråpner og påvirker i forhold til EU-systemet. Bl.a. gjelder dette europeiske bransjeforeninger for treindustri, betong, gips, mineralull, stål, plastisolasjon, sement m.v.

Viktige temaer for CEPMC i 2008 har vært EUs arbeide med å regulere bruk av farlige stoffer i byggevarer, miljødeklarasjoner, standardisering vedrørende "sustainability in construction works", direktivet for energirammer for bygg, EUs forslag til regulering av kjemikalier (REACH), pågående revisjon av byggevaredirektivet, CE-merking, markeds kontroll og forholdet til nasjonale godkjenninger m.v.

Forslaget til revisjon av Byggevaredirektivet innebærer at det endres fra et direktiv til såkalt forordning. Noe som medfører at medlemslandene inklusiv Norge, må ta det direkte inn i sitt lovverk. En konsekvens blir at CE-merking blir obligatorisk. Forslaget ligger nå til endelig vedtak i EU-parlamentet. Antagelig blir endringen først gjennomført i 2011 eller 2012.

CEPMC har utviklet posisjonsdokumenter på en del sentrale områder. Som eksempel nevnes at man har en felles posisjon i forhold til miljømerking av byggevarer som sier at Ecolabel (europeisk parallell til den nordiske Svanemerking) er uegnet for produkter som skal inngå i et bygg. Bl.a. fordi dette er en ren merkeordning og ikke et faktabasert informasjonssystem. CEPMC anbefaler miljømerking basert på livsløpsanalyser (LCA) som det anbefalte system for byggevarer.

For Byggevareindustrien er CEPMC en nyttig kontaktpunkt og informasjonskanal i forhold til utviklingen i Europa. www.cepmc.org

MILJØ - GENERELT

De senere års oppmerksomhet mot miljø- og klimaspørsmål representerer både store utfordringer og muligheter for byggevareindustrien. Omfanget av nasjonale og internasjonale reguleringer og krav til dokumentasjon øker.

Det dreier seg om konsekvenser av klimaendringer for våre byggematerialer og vår byggeskikk, klimagassutslipp, kjemikalier og farlige stoffer, energi, innemiljø osv.

Styret i Byggevareindustrien har løftet opp klima og miljø som et hovedområde for foreningen i årene som kommer.

Vi vil og må på en proaktiv måte overvåke og delta i utformingen av regelverk for å sikre like konkurransevilkår og at vi som industri positivt utnytter mulighetene til å bidra til å løse miljøutfordringene.

Miljødeklarasjoner (EPD)

Byggevareindustrien etablerte sammen med NHO i 2003 "Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner". Hensikten er å styre utviklingen og bruken av ISO standardiserte miljødeklarasjoner av type III i Norge. Deklarasjoner basert på livsløpsanalyser (LCA), som tar hensyn til produktets hele livsløp fra "vugge til grav". Byggevareindustrien deltar i stiftelsens arbeide. Det ble høsten 2008 utarbeidet et posisjonsdokument kalt

"Miljødokumentasjon av byggevarer" som begrunner anbefalingen om miljødeklarasjoner som det foretrukne miljødokumentasjonssystem. Krf. www.byggevareindustrien.no

Statsbygg vil kreve miljødeklarasjoner i sine prosjekter og Kommunal og Regionaldepartementet har instruert Statens Bygningstekniske Etat (BE) om å stimulere bruken av miljødeklarasjoner.

Byggverks miljøprofil

På basis av et mandat fra EU-kommisjonen arbeider den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN med å utarbeide standarder og verktøy for å kunne bedømme bygningers bærekraftighet og miljøkvalitet (CEN TC 350). Arbeidet baseres på internasjonale standarder for LCA og miljødeklarasjoner og inkluderer også innemiljørelaterte forhold og livsløpskostnader.

Arbeidet ble satt i gang i 2005. Dette vil øke forventninger om miljødeklarasjoner av typen EPD ved at det er grunnlaget for hele modellen. Tidsperspektivet for arbeidet er 2010.

Byggevareindustrien følger arbeidet tett via en Miljøreferansegruppe i Standard Norge og vår deltagelse i CEPMC. Krf. Byggevareindustriens posisjonsdokument.

Sammen med BNL og flere har vi tatt initiativ til å etablere et prosjekt kalt KONSENSUS for å teste en modell for vurdering av miljø og kostnader for byggverk over levetiden, basert på forslagene fra CEN TC 350. Det arbeides nå med finansiering.

Farlige stoffer

EU-kommisjonen har gitt CEN i oppdrag å utarbeide teststandarder for utslipp/emisjoner fra regulerte og farlige stoffer fra byggevarer og materialer. Arbeidet gjennomføres via teknisk komité CEN TC 351.

Kommisjonen har som grunnlag for arbeidet utarbeidet en omfattende liste over aktuelle stoffer som er regulert i EU-landene og som berøres av arbeidet. I tilknytning til arbeidet har Statens Bygningstekniske Etat (BE) etablert en nasjonal gruppe som skal følge arbeidet og rådgi den norske deltageren i en spesiell ekspertgruppe som EU-kommisjonen har etablert. Byggevareindustrien deltar i BEs gruppe.

EUs forordning for kjemiske stoffer REACH ble vedtatt i desember 2006 og ble gjort gjeldende i Norge fra 1.juni 2008. Systemet innebærer at de fleste kjemiske stoffer skal registreres, evalueres og eventuelt "autoriseres". Hovedansvaret for registrering etc. ligger hos produsent eller leverandør/importør av stoffer. Men brukeren, eksempelvis en byggevareprodusent, må bl.a. sikre at det er utarbeidet en risikovurdering ved bruk av stoffet. Selv om det antas at hele systemet først er fullt innført i 2018 blir det viktig å formidle kunnskap om systemet.

De tradisjonelle HMS-databladene må som følge av REACH endres. Bl.a. endres betegnelsen til Sikkerhetsdatablader.

Statens Forurensningstilsyn har sterk fokus på "farlige" og regulerte stoffer i byggevarer. Og gjennomfører inspeksjoner både på byggeplasser, hos handelen og i industrien. Merking og dokumentasjon sjekkes. Substisjon (en plikt etter produktkontrollloven) er et tema som nå må vektlegges sterkt. Spesielt i forhold til stoffer som står på myndighetenes prioritetsliste. Byggevareindustrien har dialog med SFT i tilknytning til dette arbeidet for å klargjøre omfanget og forståelse av substisjonsplikten.

Hovedsynet vi har formidlet er at vi må unngå særnorske reguleringer men basere eventuelle forbud og reguleringer på internasjonal enighet spesielt innen EU.

Klimagasser

Byggevareindustrien signerte mai 2008 sammen med flere næringsorganisasjoner en avtale med Miljøverndepartementet om etablering av et næringslivsstyrt NOx-fond som alternativ til å betale en statlig avgift. Det berører omkring 10 av våre medlemsbedrifter.

Svanemerkeing av kjemiske Byggprodukter

Stiftelsen Svanemerking har på eget initiativ utarbeidet et forslag til kravspesifikasjon for Svanemerking av såkalte kjemiske byggprodukter. Hensikten er å kunne selge Svanemerking overfor produsenter. Byggevareindustrien utarbeidet kommentarer til forslaget. Prinsipielt har vi det syn at Svanemerking ikke egner seg for profesjonelle byggprodukter som dokumentasjonssystem. Dette syn sammenfaller med vår europeiske organisasjon CEPMC. Det er kostbart, gir kunden lite informasjon og er ikke koordinert mot våre øvrige krav til dokumentasjon.

Byggenæringens Senter ved BI

Byggevareindustrien har vedtatt å videreføre støtten til senteret ved Handelshøgskolen BI med kr. 50.000 pr. år i 3 år.

BYGGEREGLER

Betegnelsen byggereregler er her benyttet som samlebetegnelse på plan- og bygningslov med tilhørende forskrifter og veiledninger, herunder europeiske regelverk.

For å ha et forum for å følge opp regelverk, standardiserings spørsmål og produktkrav har Byggevareindustrien et eget "Teknisk Forum".

Utvalget har bestått av:

Hans Kristian Eig,	Forestia A/S
Jan Olav Hjermand	maxit AS
Jon Hærnes	Protan AS
Snorre Semmingsen	A/S Rockwool
Terje Gjølberg,	Gyproc AS
Jarle Teigland	Jackon AS
Per Ødegaard,	Glava A/S
Terje Østhagen,	Norgips Norge A/S

I tillegg har andre representanter fra medlemsbedrifter vært invitert til møter i spesielle saker.

Utvalget har hatt 2 møter i løpet av året. Forumet er åpent for medlemsbedrifter og interesserte inviteres til å delta.

Et hovedtema for Teknisk Forum har vært markedskontroll. Statens bygningstekniske Etat (BE) har etter Plan og Bygningsloven ansvar for å overvåke at produkter som omsettes har nødvendig dokumentasjon. Byggevarerindustrien mener det er nødvendig at vi har et aktivt og synlig kontrollsystem for å sikre lik konkurranse og ikke minst produktkvalitet. Behovet er forsterket av at handelsgrenser er fjernet med økende andel nye produkter og leverandører i markedet.

Foreningen har anmodet BE om å følge opp tre konkrete saker i løpet av året. I saken med såkalte Reflektiv Isolasjon fra firmaet Isopluss, vedtok BE at firmaet måtte stoppe omsetningen av produktet inntil bedre dokumentasjon forelå. Firmaet anket saken til departementet som ga firmaet medhold grunnet mangler ved BEs saksbehandling. Saken blir fulgt opp.

Teknisk Forum har hatt samtaler med BE om temaet og påvirket at kapasitet og fokus er styrket. Vi mener likevel at kapasiteten må ytterligere styrkes og vil følge opp dette overfor Kommunal- og Regionaldepartementet.

Teknisk Forum fikk anledning til å kommentere et tidlig forslag fra BE til revisjon av Teknisk Forskrift (TEK) kap. IV "Krav til produkter". Endelig forslag kommer først på høring medio 2009.

Teknisk Forum har hatt samtaler med SINTEF Byggforsk om samarbeid vedrørende revisjon og nyutarbeidelse av Byggdetaljblader. Spørsmål knyttet til teknisk Godkjenning er drøftet og avklart. Det er fra Teknisk Forum utarbeidet en generell tekst som vi har anmodet om at SINTEF Byggforsk tar inn i alle Byggdetaljblader som viser bygningstekniske løsninger (vegger, gulv, fasader, tak etc.) Teksten påpeker at det skal foreligge dokumentasjon for det enkelte delprodukt som inngår i en vist løsning. Ikke minst er dette viktig for hele bygningsmodellen.

For øvrig har forumet behandlet:

- Overgangsordning til nytt brannklassifiseringssystem
- Prosjektet PRODOK –krav til produkter og dokumentasjon
- CoBuilder—BASS—Sikkerhetsdatablader
- Substitusjonsplikt
- REACH
- Produktregisteret
- Building Smart
- Energimerking

HMS – DATABLADER—BASS

Byggevarerindustrien har gjennom 2008 arbeidet aktivt for å få til en løsning knyttet til stoffkartoteksystemet BASS og entreprenørenes krav om at alle leverandører må inngå direkteavtale med CoBuilder. Byggevarerindustriens syn har vært at vi aksepterer å levere lovpålagte sikkerhetsdatablader (HMS-datablader) kostnadsfritt til entreprenørenes stoffkartoteksystem BASS hos CoBuilder enten direkte eller via NOBB uten å bli tvunget til å inngå direkte avtale med CoBuilder.

Etter flere runder mellom representanter for styret i Byggevarerindustrien og entreprenørrepresentanter i styringsgruppen for BASS, måtte vi bare konstatere at det ikke var mulig å komme til enighet. Vi fikk imidlertid aksept for at sikkerhetsdatabladene kan distribueres fra NOBB og inn i BASS.

Saken spisset seg ved at entreprenørbedrifter meddelte noen av våre medlemmer at de ville bli ekskludert som leverandører dersom de ikke inngikk avtale med CoBuilder. Etter inngående vurderinger besluttet styret i Byggevarerindustrien å legge saken til side inntil videre. Bl.a. i påvente av at Norsk Byggtjeneste (NOBB) og Ecoonline lanserer et alternativt system våren 2009.

Styrets anbefaling er at våre medlemmer som bruker NOBB legger inn og vedlikeholder sine sikkerhetsdatablader i NOBB sammen annen vareinformasjon, med instruks om at Sikkerhetsdatabladene distribueres inn i BASS.

VERDIKJEDEPROSJEKTET BUILDING SMART

Foreningen deltar i prosjektet Building SMART.

Prosjektet omfatter standardisering og utvikling av kommunikasjonsløsninger mellom aktørene i byggenæringens verdikjede. Prosjektet tar utgangspunkt i teknologi og systemer som er kjent og er i bruk i dag og sikter mot en mer enhetlig og effektiv elektronisk informasjonsflyt i næringen, basert på internasjonale standarder som IFC etc.

Følgende organisasjoner deltar: Norges Byggmesterforbund, Boligprodusentenes Forening, Byggevarerindustriens Forening, Norske trevarefabrikkers landsforbund, Norges Elektroentreprenørforbund, Trelast- og Byggevarerhandelens Fellesorganisasjon, Rådgivende Ingeniørers Forening, Arkitektbedriftene og Entreprenørforeningen Bygg- og Anlegg m.fl.

I tillegg arbeides det nært med Statens Bygningstekniske Etat, Statsbygg, Forsvarsbygg, Norsk byggtjeneste, Kommunaldepartementet, SINTEF Byggforsk, Standard Norge og enkeltfirmaer i bransjene og IT-leverandører.

Prosjektet er nå inne i en ny fase hvor implementering av systemet får hovedfokus.

I sammen med TBF har Byggevarerindustrien deltatt i delprosjektene, vareinformasjon og elektronisk samhandel. Prosjektet må som sees i sammenheng med Byggevarerindustriens satsing på utvikling av NOBB.

Ved vår deltagelse i prosjektet har vi tatt skritt mot å posisjonere NOBB inn som den sentrale åpne informasjonsplattformen hvor alle aktører kan hente vareinformasjon.

Foreningen har i 2008 bevilget kr. 600.000 til etablering av et "bibliotek" (IFD Library) med generiske egenskaper for byggevarer. Som i fremtiden vil være linken til varedatabasen NOBB.

PRODOK

Byggevarerindustrien deltar i prosjektet PRODOK som ble startet i 2008. Prosjektet ble initiert av Skanska Norge AS. BNL står som prosjekteier. Hovedmålet med prosjektet er å øke byggenæringens kompetanse omkring krav til produktdokumentasjon. Teknisk Forskrift til Plan og Bygningsloven krever at produsenter og leverandører dokumenterer byggevarens egenskaper. Gjennom PRODOK utvikles matriser som viser minimumskrav til produktdokumentasjon for ulike byggevarer. Disse vil bli tilgjengelig via internett. Byggevarerindustrien har bevilget kr. 500.000 til prosjektet, som sluttføres i løpet av 2009. Foreningen er representert i Styringsgruppen for prosjektet.

TBF STANDARDISERING

Trelast- og Byggevarerhandelens Fellesorganisasjon (TBF) presenterte medio mars 2008 innstillingen fra et internt standardiseringsprosjekt, med forslag til effektivisering av vare- og informasjonsflyten i verdikjeden for byggevarer. Forslaget omfattet merking av produkter og forpakninger, forpakkingsnivåer, regelverk og grunndata i NOBB, EDI-systemer mv.

For å sikre at resultatet blir balansert og tilpasset produsentene er gjennomføringen av prosjektet nå etablert som et samarbeidsprosjekt mellom TBF og Byggevarerindustrien. Det er etablert en felles Standardiseringsgruppe som skal gjennomgå og bli enige om de ulike elementer i forslaget fra TBF.

Planen er at dette skal være klart i løpet av første halvår 2009.

PROGNOSER

Byggevarerindustrien har en løpende avtale med Prognosesenteret om prognosesamarbeid. Avtalen innebærer at vi mottar en prognoserapport elektronisk og i papirutgave i september hvert år som sendes gratis til foreningens medlemmer.

Dessuten gis våre medlemmer mot å betale kr. 500,- pr. år, adgang til Prognosesenterets hjemmeside hvor oppdatert informasjon om trender og byggevirkosomheten kan hentes.

Dessuten gis våre medlemmer adgang til telefonservice fra Prognosesenteret.

ANDRE SAKER

Den nye standarden NS 8409, "Alminnelige Kontraktsbetingelser om kjøp av Byggevarer", ble vedtatt og publisert i 2008.

Byggevarerindustrien har i sammen med TBF kjørt et Etikksprosjekt. Resultatet blir presentert på Byggevardagen 2009.

Byggevarerindustrien tok tidlig i 2008 sammen med medlemmer initiativ til økt offentlig satsning på energieffektivisering og rehabilitering av kommunale og statlige bygg. Det er positivt at det har fått så stor oppmerksomhet i krise og tiltakspakkene.

I lys av sterk fokus på byggekostnader og byggevarerpriser, spesielt fra entreprenørhold, har Byggevarerindustrien samlet tallmateriale som viser byggekostnadsutviklingen sammenlignet med offisielle tall for byggevarerprisutviklingen (SSB).

Dette for å imøtegå inntrykket om at det er byggevareprisene som driver byggekostnadene. Samtidig ble lønnsomhetstall for henholdsvis entreprenører, byggevareindustri og byggevarehandel sammenstilt for de siste årene. Se etterfølgende tabeller.

FORSIKRINGER

Byggevareindustrien har en avtale med Heyerdal Brokers som knytter oss til avtaler som er fremforhandlet for Trevarefabrikkene (NTL). Tilbudet omfatter både yrkesskade, ulykke og gruppeliv. Og er antagelig et av de beste tilbudene i markedet, som våre medlemmer anmodes om å vurdere. I tillegg har Byggevareindustrien en avtale med Storebrand om Offentlig Tjenestepensjon (OTP) som har fått god oppslutning.

SEKRETARIAT

Byggevareindustrien har 2 ansatte, Arne Skjelle og Nini Mollatt.

Jan Halstensen
Formann
Sign

Per Jåtog
Sign

Axel Baumann
sign

Øystein Akselsen
sign

Arne Haldorsen
Sign

Lars Næss
sign

Bengt Rasin
sign

UTVIKLING AV BYGG OG MATERIALKOSTANDER

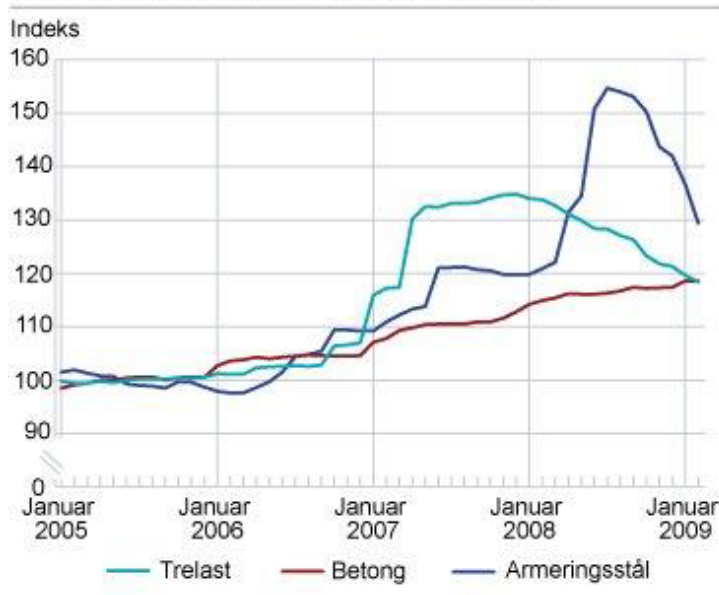
Tabell 1: Byggekostnadsindeks m.fl. Hentet fra SSBs byggekostnadsindeks for boligbygg. Byggematerialindeksen omfatter alle byggematerialer som inngår inkludert rør- og elektromateriell.

År	Total Byggekost indeks for boliger (i alt)	Arbeidskraft indeks, boliger	Byggematerial indeks for boliger (i alt)	Delindeks, Rørleggermateriell	Delindeks, Elektro materiell	Konsumpris indeks
1998	100	100	100	100	100	100
2000	106,4	109,9	105,8	112	115,9	105,5
2004	122,4	130,7	120,1	142,4	153,9	113,3
2005	126,5	134,7	124,8	150,4	169,7	115,3
2006	131,3	140,2	129,9	161,2	191,3	117,4
2007	141,2	147,9	143,2	174,7	209,1	118,2
2008 (feb)	147,1	155,3	146,6	172,3	222,7	121,9
2009 (feb)	151,7	162,6	150,3	195,8	241,5	125

Tabell 2: Materialprisutvikling for tre, betong og stål (SSB)

År	Trelast	Betong	Betongelementer	Arm. Stål	Konstr. Stål
2005	100	100	100	100	100
2006	103,2	104,2	105	103	102,9
2007	129,1	110,2	113,9	117	117,4
2008	128,9	116,3	118	139,8	136,7
2009 (feb)	118,4	118,6	114,8	129,3	135,3

Byggekostnadsindeks for bustader. Materialindeksar for trelast, betong og armeringsstål. 2005=100

NØKKELTALL FOR NÆRINGEN (i 1.000 kroner)

2003						
	Inntekt Kr	EK Kr	Gjeld Kr	Total rent %	Drift res %	EK %
Entreprenør	47596	4708			3,1	25,8
Industri	18362	5669	8300	7,0	4,2	38,5
Handel	3810	395	1002	12,8	4,0	31,2
Grossist	8900	670	1500	10,1	1,6	33,5

2004						
	Inntekt Kr	EK Kr	Gjeld Kr	Total rent %	Drift res %	EK %
Entreprenør	51447	7526			4,5	25,8
Industri	20607	5898	8847	9,9	5,6	36,8
Handel	4311	395	1120	16,1	5,2	27,5
Grossist	10500	760	1360	11,2	1,90	34,5

2005						
	Inntekt Kr	EK Kr	Gjeld Kr	Total rent %	Drift res %	EK %
Entreprenør	58723	8764	24427	10,4	5,9	24,9
Industri	23316	6427	9331	11,3	5,8	39,1
Handel	5200	648	1209	19,0	5,1	35,8
Grossist	18100	2060	3570	15,1	3,0	34,9

2006						
	Inntekt Kr	EK Kr	Gjeld Kr	Total rent %	Drift res %	EK %
Entreprenør	67152	9678	24427	10,4	5,8	25,9
Industri	27609	7382	10373	12,8	5,6	40,2
Handel	5396	620	1218	15,1	4,4	35,7
Grossist	17787	1316	3739	19,5	3,3	34,2

2007						
	Inntekt Kr	EK Kr	Gjeld Kr	Total rent %	Drift res %	EK %
Entreprenør	76525	11674	24427	10,4	6,7	25,8
Industri	31518	7692	11445	17,4	7,9	41,1
Handel	6284	700	1495	16,8	4,9	34,5
Grossist	21542	1445	4090	16	3,0	30

**MEDLEMMER BYGGEVAREINDUSTRIEN PR.
2. APRIL 2009**

A/S Kristiansands Cementstøberi
Alloc AS
Arbor-Hattfjelldal AS
Arbor-Trading AS
ASAK Miljøstein AS
ASAK AS
AS Betong
AS Vikan Betong
BE Element AS
Berg Betong ANS
Betong Sør AS
Betongflytebrygger AS
BetoNor AS
Block Berge Bygg AS
Bodø Betong AS
Boen Bruk AS
Brødrene Sunde AS
Brødrene Østbye AS
Building Material Corporation AS
Byggma ASA
Cementprodukter AS
Christiania Spigerverk AS
Con-Form AS
Con-Form Lunde AS
Con-Form Trøndelag AS
Contiga AS
Eigersund Betongteknik AS
Element NOR AS
ElementPartner AS
Fibo-Trespo AS
Forestia AS
Førde Sementvare AS
Glava AS
Grytnes Betong AS
Gyproc AS
Hedmark Elementbygg AS
Helgeland Betong AS
Helgeland Ferdigbetong AS
Helgeland Holding AS
Heydi AS
Huntonit AS
Hunton Fiber AS
Hå-Element AS
Hårr Betongprodukter AS
Icopal AS
Icopal Holding AS
Isola AS
Isolitt AS
Jackon AS
Jarel AS
Jaro Betongsystemer AS
Jatak Kaupanger Drift AS
JGO Betong AS
Kahrs Brumunddal AS
Kvinnherad Ferdigbetong AS
Kynningsrud Prefab AS
Litex AS
Loe Betongelementer AS
maxit as
Midt-Norsk Betong Verdal AS
Monier AS
Nobi Norsk Betongindustri AS
Norcem AS
Nordic Isoelementer AS
Nor Element AS
NorBetong AS
Nordland Betongelement AS
Nordland Betongindustri AS
Norgips Norge AS
O.C.Østraadt AS
Opplandske Betongindustri AS
Overhalla Cementvare AS
Polarcirkel AS
Protan AS
Rescon Mapei AS
Rockwool AS
Skarpnes AS
Skarpnes Rør AS
Sola Betong AS
Sortland Sementvarefabrikk AS
Spenncon AS
Stryn Betongelement AS
Systemblokk Telemark AS
Trondheim Kranservice AS
Trondheim Mørtelverk AS
Vestfold System Element AS
Vibo Entreprenør AS Avdeling Betong
Vikaune Fabrikker AS
Voss Cementvarefabrikk L/L
Wergeland Halsvik AS
Wienerberger AS Bratsberg Teglverk
Ølen Betong AS
Østraadt Rør AS
Østraadt Stein AS
Åkra Sementstøperi AS
Aaltvedt Betong AS

Byggevareindustriens Forening

Middelthunsgate 27

Postboks 7186 Majorstuen

0307 Oslo

Tel: 23087500

Fax: 23087621

www.byggevareindustrien.no

info@byggevareindustrien.no

BYGGEVARE

INDUSTRIEN